

WOORD VOORAF

Deze uitgave bevat de Parlementaire Geschiedenis van de wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met de wetgeving vereenvoudiging en digitalisering procesrecht. Deze wetgeving is voortgevloeid uit het Programma Kwaliteit en Innovatie ('KEI'). De wetgeving valt uiteen in verschillende onderdelen, te weten:

- (i) de Wet tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht (Kamerstukken 34 059), dat wat betreft het civiele procesrecht betrekking heeft op - kort samengevat - de rechtsingang en de procedure in eerste aanleg;
- (ii) de Wet tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht in hoger beroep en cassatie (Kamerstukken 34 138); en
- (iii) de Invoeringswet vereenvoudiging en digitalisering procesrecht (Kamerstukken 34 212);
- (iv) de Invoeringsrijkswet vereenvoudiging en digitalisering procesrecht en uitbreiding prejudiciële vragen (Kamerstukken 34 237), dat procesrechtelijke bepalingen in een klein aantal rijkswetten in technische zin aanpast aan de wetgeving vereenvoudiging en digitalisering procesrecht.

Deze wetten zijn inmiddels gepubliceerd in Staatsblad 2016/288 t/m 291

Van de vier genoemde onderdelen zijn in deze uitgave de eerste drie opgenomen. Deze uitgave bestaat dan ook uit drie delen. Deel I bevat de parlementaire geschiedenis van wetsvoorstel 34 059, deel II van wetsvoorstel 34 138 en deel III van wetsvoorstel 34 212. In deze uitgave hebben we ons beperkt tot de kamerstukken vanaf het voorstel van wet (nr. 2) tot en met het laatste kamerstuk in de Eerste Kamer (nrs. H en I) en de Handelingen Eerste Kamer (nr. 37). In de Eerste Kamer heeft de behandeling als het ware 'gevoegd' plaatsgevonden, aldus dat bij wetsvoorstel 34 138 geen afzonderlijke kamerstukken voor handen zijn, terwijl bij wetsvoorstel 34 212 alleen een Gewijzigd Voorstel van Wet is ingediend (nr. A).

Voorafgaande aan de wetsvoorstellen zijn talloze adviezen door verschillende gedingen uit de maatschappij uitgebracht. Bij de stukken van de Eerste Kamer (nr. H en I) waren verschillende bijlagen gevoegd. Dit alles hebben wij in deze uitgave niet opgenomen, met uitzondering van de adviezen van de Raad van State.

Deze uitgave is beperkt tot de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvorderingen. De wijzigingen in de Algemene Wet Bestuursrecht en andere wetten vallen om die reden buiten het bestek van deze uitgave. Met deze uitgave hopen wij

de toegankelijkheid van de parlementaire stukken die verband houden met de wetgeving vereenvoudiging en digitalisering van het burgerlijk procesrecht te hebben vergroot.

Deze uitgave was niet mogelijk zonder de hulp van Max Wekker en Else Bavinck (student-assistenten), die wij hierbij zeer hartelijk danken voor het vele voortreffelijke werk dat zij hebben verricht.

Rotterdam, 31 juli 2016

A.I.M. van Mierlo

K.J. Krzemiński

VERKORTE INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF / V

VERKORTE INHOUDSOPGAVE / VII

LIJST VAN VERWERKTE STUKKEN / XIX

INHOUDSOPGAVE DEEL I / 3

**I WIJZIGING VAN HET WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING EN DE
ALGEMENE WET BESTUURSRECHT IN VERBAND MET VEREENVOUDIGING EN
DIGITALISERING VAN HET PROCESRECHT (KAMERSTUKKEN 34 059) / 21**

I.1 ALGEMEEN / 21

EERSTE BOEK VAN HET WETBOEK VAN RECHTSVORDERING / 355

I.2 INLEIDING / 355

EERSTE TITEL - ALGEMENE BEPALINGEN / 357

EERSTE AFDELING - RECHTSMACHT VAN DE NEDERLANDSE RECHTER / 357

I.3 ARTIKEL 2 Rv [RECHTSMACHT VORDERINGSPROCEDURE] / 357

I.4 ARTIKEL 3 Rv [RECHTSMACHT VERZOEKPROCEDURE] / 358

I.5 ARTIKEL 6 Rv [UITBREIDING RECHTSMACHT] / 358

I.6 ARTIKEL 7 Rv [PLURALITEIT GEDAAGDEN] / 359

I.7 ARTIKEL 9 Rv [UITBREIDING RECHTSMACHT] / 360

I.8 ARTIKEL 11 Rv [EXCEPTIE ONBEVOEGDHEID] / 361

I.9 ARTIKEL 12 Rv [LITISPENDENTIE] / 361

DERDE AFDELING - ALGEMENE BEGINSELEN VOOR PROCEDURES / 362

I.10 WIJZIGING OPSCHRIFT DERDE AFDELING / 362

I.11 ARTIKEL 19 Rv [HOOR EN WEDERHOOR] / 362

I.12 ARTIKEL 22 Rv [INFORMATIEPLICHT] / 363

I.13 ARTIKEL 22A Rv [KENNISNEMING PROCESSTUKKEN DOOR ANDER DAN
PROCESPARTIJ] / 366

I.14 ARTIKEL 22B Rv [ONTBREKEN TOELICHTING RELEVANTIE GEGEVENS EN
BESCHIEDEN] / 366

I.15 ARTIKEL 27 Rv [OPENBAARHEID ZITTING] / 367

I.16 ARTIKEL 28 Rv [GEHEIMHOUDINGSPLICHT PARTIJEN] / 368

I.17 ARTIKEL 29 Rv [OPENBAARHEID UITSpraak] / 368

DERDE AFDELING A - ALGEMENE VOORSCHRIFTEN VOOR PROCEDURES
(NIEUW) / 369

I.18 OPSCHRIFT DERDE AFDELING A / 369

I.19 ARTIKEL 30A Rv [INHOUD PROCESINLEIDING] / 370

I.20 ARTIKEL 30B Rv [VORDERING EN VERZOEK IN ÉÉN PROCESINLEIDING] / 375

I.21 ARTIKEL 30C Rv [INDIENING LANGS ELEKTRONISCHE WEG] / 379

I.22 ARTIKEL 30D Rv [TIJDSTIP ONTVANGST BERICHTEN] / 391

I.23 ARTIKEL 30E Rv [OPROEPING DOOR RECHTER] / 393

I.24 ARTIKEL 30F Rv [NADERE REGELS BIJ AMvB: DELEGATIE] / 394

I.25 ARTIKEL 30G Rv [OPROEPING VAN DERDEN] / 397

I.26 ARTIKEL 30H Rv [AANHOUDEN; BEHANDELING] / 398

I.27	ARTIKEL 30I Rv [VERWEERSCHRIFT] / 399
I.28	ARTIKEL 30J Rv [AANVANG EN OPROEPING MONDELINGE BEHANDELING] / 403
I.29	ARTIKEL 30K Rv [MONDELINGE BEHANDELING] / 407
I.30	ARTIKEL 30L Rv [ONDERVRAGING TIJDENS MONDELINGE BEHANDELING] / 414
I.31	ARTIKEL 30M Rv [SCHIKKING] / 415
I.32	ARTIKEL 30N Rv [PROCES-VERBAAL] / 417
I.33	ARTIKEL 30O Rv [AFWIJKING BASISSTRAMIEN PROCEDURE] / 423
I.34	ARTIKEL 30P Rv [MONDELINGE UITSpraak] / 425
I.35	ARTIKEL 30Q Rv [TERMIJN SCHRIFTELIJKE UITSpraak] / 427
I.36	ARTIKEL 31 Rv [VERBETERING KENNELIJKE FOUT] / 429
I.37	ARTIKEL 33 Rv (OUD) [INDIENING STUKKEN TER GRIFFIE] / 431
I.38	ARTIKEL 34 Rv [VOORTZETTING NA VERWIJZING] / 431
I.39	ARTIKEL 35 Rv [NADERE REGELGEVING TERMIJNEN EN UITSTEL] / 432
I.40	ARTIKEL 37 Rv [INHOUD VAN WRAKINGSVERZOEK] / 433
I.41	ARTIKEL 39 Rv [BEHANDELING EN BESLISSING] / 435
I.42	ARTIKEL 40 Rv [VERSCHONING] / 434
I.43	ARTIKEL 42 Rv [BEVOEGDHEID OPENBAAR MINISTERIE] / 434
	VIJFDE AFDELING A - DE AUTORITEIT CONSUMENT EN MARKT EN DE EUROPESE COMMISSIE / 435
I.44	Wijziging opschrift vijfde afdeling A / 435
I.45	ARTIKEL 44A Rv [OPMERKINGEN ACM & EUROPESE COMMISSIE] / 435
	ACHTSTE AFDELING - VERBETEREN OF AANVULLEN VAN DE PROCESINLEIDING EN VERWIJZING / 436
I.46	Wijziging opschrift achtste afdeling / 436
I.47	ARTIKEL 69 Rv [WISSELBEPALING; VERKEERDE PROCEDURE] / 437
I.48	ARTIKEL 70 Rv [WISSELBEPALING; VERKEERDE RECHTER] / 438
I.49	ARTIKEL 71 Rv [COMPETENTIEPERIKELEN KANTONRECHTER EN RECHTBANK] / 439
I.50	ARTIKEL 73 Rv [VERWIJZING NAAR BEVOEGDE RECHTER] / 441
I.51	ARTIKEL 74 Rv [HERVATTING PROCEDURE NA VERWIJZING] / 441
I.52	ARTIKEL 77 Rv [KONING ALS PROCESPARTIJ] / 442
	TWEEDE TITEL - DE VORDERINGSPROCEDURE IN EERSTE AANLEG / 442
I.53	Wijziging opschrift tweede titel / 442
I.54	ARTIKEL 78 Rv [VORDERINGSPROCEDURE] / 443
I.55	ARTIKEL 82 Rv [INDIENING PROCESSTUKKEN IN KANTONZAKEN] / 444
I.56	ARTIKEL 84 Rv [CONCLUSIES EN AKTEN] / 445
I.57	ARTIKEL 85 Rv [PRODUCTIES; DEPOT TER GRIFFIE] / 446
I.58	ARTIKEL 87 Rv (OUD) [SCHIKKINGSCOMPARITIE] / 447
I.59	ARTIKEL 88 Rv (OUD) [INLICHTINGENCOMPARITIE] / 448
I.60	ARTIKEL 89 Rv (OUD) [TIJDSTIP OVERLEGGEN BESCHEIDEN] / 448
I.61	ARTIKEL 90 Rv (OUD) [VOORTZETTING PROCEDURE] / 449
I.62	ARTIKEL 91 Rv (OUD) [AFSCHRIFT PROCES-VERBAAL] / 449
I.63	ARTIKEL 92 Rv (OUD) [TOEZENDING STUKKEN DOOR GRIFFIER] / 449
I.64	ARTIKEL 93 Rv [TAKENPAKKET KANTONRECHTER] / 450
I.65	ARTIKEL 94 Rv [BEVOEGDHEID IN GEVAL VAN OBJECTIEVE CUMULATIE] / 451
I.66	ARTIKEL 95 Rv [Wijziging eis en competentie] / 452
I.67	ARTIKEL 96 Rv [OMGEKEERDE PROROGATIE] / 452

1.68	ARTIKEL 97 Rv [SAMENHANG] / 454
1.69	ARTIKEL 99 Rv [RELATIEVE COMPETENTIE] / 455
1.70	ARTIKEL 107 Rv [CUMULATIE VERWEERDERS] / 455
1.71	ARTIKEL 109 Rv [RESTBEPALING BEVOEGDHEID RECHTER] / 456
1.72	ARTIKEL 110 Rv [BEVOEGDHEIDSVRWEER] / 457
VIERDE AFDELING - OPROEPING / 457	
1.73	WIJZIGING OPSCHRIFT VIERDE AFDELING / 457
1.74	ARTIKEL 111 Rv [INHOUD PROCESINLEIDING] / 458
1.75	ARTIKEL 112 Rv [OPROEPINGSBERICHT BIJ EXPLOOT OF OP ANDERE WIJZE] / 462
1.76	ARTIKEL 113 Rv [OPROEPINGSBERICHT BIJ EXPLOOT] / 469
1.77	ARTIKEL 114 Rv [VORDERINGSPROCEDURE TERMIJN] / 471
1.78	ARTIKEL 115 Rv [LANGERE TERMIJN] / 473
1.79	ARTIKEL 116 Rv [DAGVAARDINGSTERMIJN BIJ ONBEKENDE AANDEELHOUDERS EN GEBRUIKERS ALGEMENE VOORWAARDEN] / 480
1.80	ARTIKEL 117 Rv [VERKORTING TERMIJN] / 481
1.81	ARTIKEL 118 Rv (OUD) [OPROEPING VAN DERDEN IN HET GEDING] / 482
1.82	ARTIKEL 119 Rv [BEGIN EN EINDE VERSCHIJNINGSTERMIJN] / 482
1.83	ARTIKEL 120 Rv [NIETIGHEID; HERSTEL] / 484
1.84	ARTIKEL 121 Rv [BIJ NIETIGHEID GEEN VERSTEK] / 486
1.85	ARTIKEL 122 Rv [GEDEKTE NIETIGHEID] / 487
1.86	ARTIKEL 123 Rv [VERZUIM ADVOCATSTELLING; HERSTEL; ONTSLAG VAN INSTANTIE] / 488
VIJFDE AFDELING - VERLOOP VAN DE PROCEDURE / 489	
1.87	WIJZIGING OPSCHRIFT VIJFDE AFDELING / 489
1.88	ARTIKEL 125 Rv [AANHANGIGHEID GEDING] / 489
1.89	ARTIKEL 126 Rv (OUD) [ANTICIPATIE DOOR GEDAAGDE] / 490
1.90	ARTIKEL 127 Rv (OUD) [INSCHRIJVING DOOR GEDAAGDE; ONTSLAG VAN INSTANTIE; NIET DOORZETTEN ANTICIPATIE] / 491
1.91	ARTIKEL 127A Rv (OUD) [NIET (TIJDIG) VOLDOEN GRIFFIERECHT] / 491
1.92	ARTIKEL 128 Rv [NIET (TIJDIG) VOLDOEN GRIFFIERECHT] / 492
1.93	ARTIKEL 129 Rv [EISVERMINDERING] / 493
1.94	ARTIKEL 130 Rv [EISWIJZIGING] / 494
1.95	ARTIKEL 131 Rv (OUD) [COMPARTIE VAN ANTWOORD] / 495
1.96	ARTIKEL 132 Rv (OUD) [CONCLUSIES VAN RE- EN DUPLIEK] / 496
1.97	ARTIKEL 133 Rv (OUD) [TERMIJN EN UITSTELLEN] / 496
1.98	ARTIKEL 134 Rv (OUD) [PLEIDOOIEN] / 497
1.99	ARTIKEL 135 Rv (OUD) [INFORMATIE OVER PROCESVERLOOP IN KANTONZAKEN] / 497
1.100	ARTIKEL 136 Rv (OUD) [EIS IN RECONVENTIE; BEVOEGDHEID EN BEPERKINGEN] / 497
1.101	ARTIKEL 137 Rv (OUD) [MOMENT VAN INSTELLEN; INHOUD] / 498
1.102	ARTIKEL 138 Rv (OUD) [GELIJKTIJDIGE BEHANDELING; SPLITSING] / 498
ZESDE AFDELING - RECONVENTIE [VERVALLEN] / 498	
1.103	VERVALLEN OPSCHRIFT ZESDE AFDELING / 498
1.104	ARTIKEL 139 Rv [VERSTEKVERLENING] / 498
1.105	ARTIKEL 140 Rv [CUMULATIE VERWEERDERS] / 500
1.106	ARTIKEL 141 Rv [KOSTEN VAN VERSTEK] / 500
1.107	ARTIKEL 142 Rv [ZUIVERING VERSTEK] / 501

I.108	ARTIKEL 143 Rv [RECHT VAN VERZET; TERMIJNEN; BERUSTING] / 501
I.109	ARTIKEL 146 Rv [VERZETEXPLOOT] / 504
I.110	ARTIKEL 147 Rv [PROCEDUREVERLOOP NA VERZET] / 504
I.111	ARTIKEL 170 Rv [OPROEPING] / 505
I.112	ARTIKEL 208 Rv [OPWERPEN INCIDENT] / 506
I.113	ARTIKEL 209 Rv [TIJDSTIP BESLISSING] / 507
I.114	ARTIKEL 210 Rv [VRIJWARINGSINCIDENT VERWEERDER] / 508
I.115	ARTIKEL 215 Rv [DATUM UITSPRAAK IN HOOFDZAAK EN VRIJWARING] / 510
I.116	ARTIKEL 216 Rv [BEVOEGDE RECHTER] / 510
I.117	ARTIKEL 218 Rv [OPWERPEN INCIDENT] / 511
I.118	ARTIKEL 220 Rv [VERWIJZING WEGENS LITISPENDENTIE OF CONNEXITEIT] / 511
I.119	ARTIKEL 221 Rv [VOORTPROCEDEREN NA TOEWIJZING] / 514
I.120	ARTIKEL 222 Rv [VOEGING WEGENS LITISPENDENTIE OF CONNEXITEIT] / 515
I.121	ARTIKEL 225 Rv [SCHORSING GEDING] / 515
I.122	ARTIKEL 227 Rv [HERVATTING GEDING] / 516
I.123	ARTIKEL 228 Rv [HERVATTING NA SCHORSING VAN RECHTSWEGE] / 517
I.124	ARTIKEL 229 Rv (OUD) [DAGBEPALING UITSPRAAK] / 518
I.125	ARTIKEL 230 Rv [INHOUD VONNIS] / 518
I.126	ARTIKEL 231 Rv [AFGIFTE VAN AFSCHRIFT EN GROSSE] / 519
I.127	ARTIKEL 232 Rv [TUSSENVONNIS] / 520
I.128	ARTIKEL 237 Rv [PROCESKOSTENBESLISSING] / 521
	DERTIENDE AFDELING - AFBREKING VAN DE INSTANTIE / 522
	§1 DOORHALING TER GRIFFIE / 522
I.129	WIJZIGING OPSCHRIFT DERTIENDE AFDELING / 522
I.130	ARTIKEL 246 Rv [DOORHALING OP PARTIJ-INITIATIEF] / 522
I.131	ARTIKEL 247 Rv [AMBTSHALVE DOORHALING] / 523
I.132	ARTIKEL 249 Rv [AFSTAND VAN INSTANTIE] / 524
I.133	ARTIKEL 250 Rv [AFSTAND VAN INSTANTIE; RECHTSGEVOLG] / 524
I.134	ARTIKEL 251 Rv [VERVAL VAN INSTANTIE] / 525
I.135	ARTIKEL 254 Rv [KORT GEDING] / 527
I.136	ARTIKEL 255 Rv [PROCEDEREN IN PERSOON; VRIJWILLIGE VERSCHIJNING] / 528
	DERDE TITEL - DE VERZOEKPROCEDURE IN EERSTE AANLEG / 529
I.137	WIJZIGING OPSCHRIFT DERDE TITEL / 529
I.138	ARTIKEL 261 Rv [VERZOEKPROCEDURE] / 530
I.139	ARTIKEL 262 Rv [RELATIEVE BEVOEGDHEID; HOOFDREGEL] / 530
I.140	ARTIKEL 263 Rv [ZAKEN REGISTERS BURGERLIJKE STAND] / 531
I.141	ARTIKEL 267 Rv [AFWEZIGHEID OF VERMISSING] / 531
I.142	ARTIKEL 268 Rv [ZAKEN NALATENSCHAPPEN EN TESTAMENTAIR BEWIND] / 532
I.143	ARTIKEL 269 Rv [SUBSIDIAIRE BEVOEGDHEID] / 532
I.144	ARTIKEL 271 Rv [OPROEPING VERZOEKERS OF VERSCHENEN BELANGHEBBENDEN] / 533
I.145	ARTIKEL 273 Rv (OUD) [OPROEPING VAN EEN RECHTERLIJKE AUTORITEIT, HET OPENBAAR MINISTERIE OF DE RAAD VOOR DE KINDERBESCHERMING] / 533
I.146	ARTIKEL 274 Rv (OUD) [OPROEPING BIJ BRIEF] / 534
I.147	ARTIKEL 276 Rv [INHOUD OPROEPING; TIJDSTIP VERZENDING] / 534

VIERDE AFDELING - VERLOOP VAN DE PROCEDURE / 535

- I.148 WIJZIGING OPSCHRIFT VIERDE AFDELING / 535
- I.149 ARTIKEL 278 Rv [INHOUD OPROEPING IN ZAKEN BETREFFENDE NALATENSCHAP] / 536
- I.150 ARTIKEL 279 Rv (OUD) [DAGBEPALING MONDELINGE BEHANDELING; OPROEPING C.A.] / 536
- I.151 ARTIKEL 280 Rv [BIJSTAND EN VERTEGENWOORDIGING DOOR EEN GEMACHTIGDE] / 538
- I.152 ARTIKEL 281 Rv [INDIENING VAN DE PROCESINLEIDING TEN ONRECHTE NIET DOOR EEN ADVOCaat; HERSTEL C.A.] / 539
- I.153 ARTIKEL 282 Rv [INDIENING VERWEERSCHRIFT] / 540
- I.154 ARTIKEL 283 Rv [VERANDERING OF VERMEERDERING VERZOEK] / 541
- I.155 ARTIKEL 284 Rv [TOEPASSELIJKHEID BEWIJSRECHT] / 542
- I.156 ARTIKEL 285 Rv [LITISPENDENTIE OF CONNEXITEIT] / 543
- I.157 ARTIKEL 286 Rv (OUD) [BEKENDMAKING DAG UITSPRAAK] / 544
- I.158 ARTIKEL 287 Rv [INHOUD BESCHIKKING] / 544
- I.159 ARTIKEL 290 Rv [RECHT OP INZAGE EN AFSCHRIFT VAN PROCESSTUKKEN] / 545
- I.160 ARTIKEL III [OVERGANGSBEPALING CIVIEL RECHT] / 546
- I.161 ARTIKEL IV [OVERGANGSBEPALING BESTUURSRECHT] / 546
- I.162 ARTIKEL IVA [WETSEVALUATIE] / 549
- I.163 ARTIKEL V [INWERKINGTREDING] / 550

BIJLAGEN

BIJLAGE I: ADVIES AFDELING RAAD VAN STATE EN NADER RAPPORT / 555

BIJLAGE II-A: AANGENOMEN AMENDEMENTEN/MOTIES EN DAARMEE VERBAND HOUDENDE STUKKEN (WV. 34 059) / 577

BIJLAGE II-B: VERWORPEN AMENDEMENTEN/MOTIES EN DAARMEE VERBAND HOUDENDE STUKKEN (WV. 34 059) / 581

INHOUDSOPGAVE DEEL II / 587

II WIJZIGING VAN HET WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING IN VERBAND MET VEREENVOUDIGING EN DIGITALISERING VAN HET PROCESRECHT IN HOGER BEROEP EN CASSATIE (KAMERSTUKKEN 34 138) / 597

II.1 ALGEMEEN / 597

EERSTE BOEK VAN HET WETBOEK VAN RECHTSVORDERING / 655

ZEVENDE TITEL - HOGER BEROEP IN VORDERINGSPROCEDURES / 655

EERSTE AFDELING - VAN DE ZAKEN AAN HOGER BEROEP ONDERWORPEN / 655

II.2 WIJZIGING OPSCHRIFT ZEVENDE TITEL / 655

II.3 WIJZIGING OPSCHRIFT EERSTE AFDELING / 655

II.4 ARTIKEL 332 Rv [HOGER BEROEP VORDERINGSPROCEDURE] / 656

II.5 ARTIKEL 334 Rv [BERUSTING] / 658

II.6 ARTIKEL 335 Rv [HOGER BEROEP TEGEN VERSTEKVONNIS] / 658

II.7 ARTIKEL 337 Rv [HOGER BEROEP TUSSENVONNIS] / 660

TWEDE AFDELING - DE TERMIJN VOOR HET INSTELLEN VAN HOGER BEROEP IN VORDERINGSPROCEDURES / 660

II.8 WIJZIGING OPSCHRIFT TWEDE AFDELING / 660

II.9 ARTIKEL 339 Rv [APPELTERMIJN, VRIJWARING] / 661

II.10	ARTIKEL 340 Rv [CONVERSIE CASSATIEBEROEP] / 663
II.11	ARTIKEL 341 Rv [OVERLIJDEN TIJDENS APPELTERMIJN] / 664
DERDE AFDELING - DE RECHTSPLEGING IN HOGER BEROEP IN VORDERINGS PROCEDURES EN DE GEVOLGEN DAARVAN / 664	
II.12	WIJZIGING OPSCHRIFT DERDE AFDELING / 664
II.13	ARTIKEL 343 Rv [PROCESINLEIDING HOGER BEROEP] / 664
II.14	ARTIKEL 344 Rv [ENKELVOUDIGE KAMER] / 672
II.15	ARTIKEL 347 Rv [WIJZE VAN PROCEDEREN IN HOGER BEROEP] / 674
II.16	ARTIKEL 348 Rv [NIEUWE VERWEREN, GEDEKT VERWEER] / 677
II.17	ARTIKEL 349 Rv (OUD) [NIEUWE VERWEREN, GEDEKT VERWEER] / 677
II.18	ARTIKEL 350 Rv [SCHORSENDE WERKING] / 678
II.19	ARTIKEL 351 Rv [SCHORSING TENUITVOERLEGGING] / 679
II.20	ARTIKEL 353 Rv [TOEPASSELIJKE BEPALINGEN EERSTE AANLEG] / 679
II.21	ARTIKEL 354 Rv [MONDELINGE BEHANDELING] / 681
II.22	ARTIKEL 355 Rv [TERUGWIJZING PROROGATIE] / 683
II.23	ARTIKEL 357 Rv [TERMIJN UITSpraak] / 684
ACHTSTE TITEL - HOGER BEROEP IN VERZOEKPROCEDURES / 685	
II.24	WIJZIGING NUMMERING EN OPSCHRIFT VIERDE AFDELING / 685
II.25	ARTIKEL 358 Rv [TERMIJN, TUSSENBSCHIKKING, INCIDENTEEL BEROEP] / 686
II.26	ARTIKEL 359 Rv [PROCESINLEIDING] / 687
II.27	ARTIKEL 360 Rv [SCHORSENDE WERKING] / 688
II.28	ARTIKEL 360A Rv [MONDELINGE BEHANDELING] / 688
II.29	ARTIKEL 361 Rv [VERLOOP PROCEDURE; MONDELINGE BEHANDELING] / 690
II.30	ARTIKEL 361A Rv [TERMIJN UITSpraak] / 691
II.31	ARTIKEL 362 Rv [TOEPASSING BEPALINGEN EERSTE AANLEG] / 692
NEGENDE TITEL - HOGER BEROEP IN VERZOEKPROCEDURES / 693	
II.32	ARTIKEL 376 Rv [DERDENVERZET] / 693
II.33	ARTIKEL 377 Rv [WIJZE VAN PROCEDEREN] / 694
II.34	ARTIKEL 378 Rv [SCHORSING VAN RECHTSGEDING] / 695
II.35	ARTIKEL 379 Rv [SCHORSING VAN TENUITVOERLEGGING] / 696
II.36	ARTIKEL 380 Rv [GEVOLG VAN GEGRONDBEVINDING DERDENVERZET] / 697
TIENDE TITEL - HERROEPING / 697	
EERSTE AFDELING - HERROEPING VAN VONNISSEN EN ARRESTEN / 697	
II.37	WIJZIGING OPSCHRIFT EERSTE AFDELING / 697
II.38	ARTIKEL 382 Rv [GRONDEN VOOR HERROEPING] / 698
II.39	ARTIKEL 383 Rv [TERMIJN] / 698
II.40	ARTIKEL 385 Rv [OVEREENKOMSTIGE TOEPASSING] / 699
II.41	ARTIKEL 386 Rv [SCHORSENDE WERKING VAN VORDERING TOT HERROEPING] / 700
II.42	ARTIKEL 388 Rv [SCHORSENDE WERKING VAN HEROPENING] / 700
II.43	ARTIKEL 389 Rv [UITSpraak NA HERROEPING] / 701
II.44	ARTIKEL 392 Rv [PREJUDICIËLE VRAAG] / 701
II.45	ARTIKEL 393 Rv [BEHANDELING DOOR DE HOGE RAAD] / 703
II.46	ARTIKEL 394 Rv [BESLISSING NA BEANTWOORDING] / 705
II.47	ARTIKEL 395 Rv [VERLOOP PROCEDURE] / 705

ELFDE TITEL - CASSATIE / 706	
EERSTE AFDELING - VORDERINGSPROCEDURES AAN CASSATIE ONDERWORPEN / 706	
II.48	WIJZIGING OPSCHRIFT EERSTE AFDELING / 706
II.49	ARTIKEL 398 Rv [CASSATIE IN VORDERINGSPROCEDURES] / 706
II.50	ARTIKEL 399 Rv [GEEN CASSATIEBEROEP] / 707
II.51	ARTIKEL 400 Rv [BERUSTING] / 707
II.52	ARTIKEL 401B Rv [CASSATIE VERSTEKUITSPRAAK] / 708
II.53	ARTIKEL 401C Rv [SAMENLOOP VAN CASSATIE EN VERZET] / 708
TWEEDE AFDELING - DE TERMIJN VAN BEROEP IN CASSATIE IN VORDERINGSPROCEDURES EN DE SCHORSENDE KRACHT DAARVAN / 709	
II.54	WIJZIGING OPSCHRIFT TWEEDE AFDELING / 709
II.55	ARTIKEL 402 Rv [CASSATIETERMIJN] / 709
II.56	ARTIKEL 403 Rv [CASSATIETERMIJN BIJ OVERLIJDEN] / 710
DERDE AFDELING - VAN DE RECHTSPLEGING IN CASSATIE IN VORDERINGSPROCEDURES / 711	
II.57	WIJZIGING OPSCHRIFT DERDE AFDELING / 711
II.58	ARTIKEL 406 Rv [AFWIJKing VAN REGELS] / 711
II.59	ARTIKEL 407 Rv [PROCESINLEIDING CASSATIE] / 713
II.60	ARTIKEL 408 Rv (OUD) [ANTICIPATIE] / 714
II.61	ARTIKEL 408A Rv [INSCHRIJVING EN BEHANDELING VAN DE ZAAK] / 714
II.62	ARTIKEL 409 Rv [VERSCIJNEN VERWEERDER IN CASSATIE] / 715
II.63	ARTIKEL 410 Rv [INCIDENTEEL CASSATIEBEROEP] / 716
II.64	ARTIKEL 411 Rv [INDIENING VERWEERSCHRIFT] / 717
II.65	ARTIKEL 412 Rv [ANTWOORD INCIDENTEEL BEROEP OF EXCEPTIE] / 719
II.66	ARTIKEL 413 Rv (OUD) [OVERLEGGEN VAN SCHRIFTELIJKE STUKKEN] / 719
II.67	ARTIKEL 414 Rv [ZEKERHEIDSTELLING] / 720
II.68	ARTIKEL 415 Rv [INCIDENTELE VORDERINGEN] / 720
II.69	ARTIKEL 416 Rv [VERVANGING ADVOCAAT] / 721
II.70	ARTIKEL 418 Rv [CONCLUSIE PROCUREUR-GENERAAL] / 722
II.71	ARTIKEL 418A Rv [OVEREENKOMSTIGE TOEPASSING] / 722
VIERDE AFDELING - UITSPRAAK IN CASSATIE IN VORDERINGSPROCEDURES / 723	
II.72	WIJZIGING OPSCHRIFT VIERDE AFDELING / 723
II.73	ARTIKEL 419 Rv [ONDERZOEK IN CASSATIE] / 724
II.74	ARTIKEL 425 Rv (OUD) [VERZET TEGEN ARRESTEN VAN DE HOGE RAAD] / 724
VIJFDE AFDELING - BEROEP IN CASSATIE IN VERZOEKPROCEDURES / 725	
II.75	WIJZIGING OPSCHRIFT VIJFDE AFDELING / 725
II.76	ARTIKEL 426 Rv [CASSATIEBEROEP TEGEN BESCHIKKINGEN; TERMIJN] / 725
II.77	ARTIKEL 426A Rv [PROCESINLEIDING] / 726
II.78	ARTIKEL 426B Rv [INDIENEN VERWEERSCHRIFT] / 726
II.79	ARTIKEL 427A Rv [ANTWOORD INCIDENTEEL BEROEP OF EXCEPTIE] / 727
II.80	ARTIKEL 429 Rv [CONCLUSIE VAN DE PROCUREUR-GENERAAL; BESCHIKKING VAN DE HOGE RAAD] / 728

OVERGANGSRECHT / 729

II.81 ARTIKEL II [OVERGANGSBEPALING] / 729

II.82 ARTIKEL III [INWERKINGTREDING] / 730

BIJLAGE I: ADVIES AFDELING ADVISERING VAN DE RAAD VAN STATE EN NADER RAPPORT / 733

INHOUDSOPGAVE DEEL III / 743

III AANPASSING VAN WETTEN IN VERBAND MET DE INVOERING VAN DE WET TOT WIJZIGING VAN HET WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING EN DE ALGEMENE WET BESTUURSRECHT IN VERBAND MET VEREENVOUDIGING EN DIGITALISERING VAN HET PROCESRECHT EN VAN DE WET TOT WIJZIGING VAN HET WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING IN VERBAND MET VEREENVOUDIGING EN DIGITALISERING VAN HET PROCESRECHT IN HOGER BEROEP EN CASSATIE (INVOERINGSWET VEREENVOUDIGING EN DIGITALISERING PROCESRECHT) (KAMERSTUKKEN 34 212) / 757

III.1 ALGEMEEN / 758

III.2 ARTIKELEN / 832

EERSTE TITEL - ALGEMENE BEPALINGEN / 834

EERSTE AFDELING - RECHTSMACHT VAN DE NEDERLANDSE RECHTER / 834

III.3 ARTIKEL 28 Rv [GEHEIMHOUDINGSPlicht PARTIJEN] / 834

III.4 ARTIKEL 30A Rv [INHOUD PROCESINLEIDING] / 834

III.5 ARTIKEL 30C Rv [INDIENING LANGS ELEKTRONISCHE WEG] / 837

III.6 ARTIKEL 30G Rv [OPROEPING DERDEN] / 839

III.7 ARTIKEL 30j Rv [AANVANG EN OPROEPING MONDELINGE BEHANDELING] / 840

III.8 ARTIKEL 30k Rv [MONDELINGE BEHANDELING] / 841

III.9 ARTIKEL 30Q Rv [TERMIJN SCHRIFTELIJKE UITSpraak] / 843

III.10 ARTIKEL 31 Rv [VERBETERING KENNELIJKE FOUT] / 844

III.11 ARTIKEL 70 Rv [WISSELBEPALING; VERKEERDE RECHTER] / 845

III.12 ARTIKEL 115 Rv [LANGERE TERMIJN] / 845

III.13 ARTIKEL 117 Rv [VERKORTING TERMIJN] / 848

III.14 ARTIKEL 119 Rv [BEGIN EN EINDE VERSCHIJNINGSTERMIJN] / 851

III.15 ARTIKEL 120 Rv [NIETIGHEID; HERSTEL] / 852

III.16 ARTIKEL 143 Rv [RECHT VAN VERZET; TERMIJNEN; BERUSTING] / 853

III.17 ARTIKEL 162B Rv [VEROORDELING TOT INZAGE, AFSCHRIFT EN UITTREKSEL VAN BESCHIEDEN] / 855

III.18 ARTIKEL 164 Rv [PARTIJGETUIGE] / 857

III.19 ARTIKEL 166 Rv [RECHT OP GETUIGENBEWIJS] / 857

III.20 ARTIKEL 170 Rv [OPROEPING] / 857

III.21 ARTIKEL 171 Rv [GETUIGE VERSCHIJNT NIET] / 858

III.22 ARTIKEL 172 Rv [BEVEL MEDEBRENGING] / 858

III.23 ARTIKEL 176 Rv [ROGATOIRE COMMISSIE BUITEN NEDERLAND] / 859

III.24 ARTIKEL 178 Rv [WEIGERACHTIGE GETUIGE; KOSTEN] / 859

III.25 ARTIKEL 179 Rv [WIJZE VAN VERHOOR] / 859

III.26 ARTIKEL 180 Rv [PROCES-VERBAAL] / 860

III.27 ARTIKEL 183 Rv [UITSTEL GETUIGENVERHOOR] / 862

III.28 ARTIKEL 185 Rv [VOORTPROCEDEREN] / 862

III.29	ARTIKEL 187 Rv [BEVOEGDE RECHTER; PROCESINLEIDING; MONDELINGE BEHANDELING] / 863
III.30	ARTIKEL 188 Rv [DAGBEPALING VOORLOPIG GETUIGENVERHOOR] / 863
III.31	ARTIKEL 190 Rv [POSITIE WEDERPARTIJ] / 864
III.32	ARTIKEL 191 Rv [COMPARITIE] / 865
III.33	ARTIKEL 194 Rv [BEVEL DESKUNDIGENBERICHT; BENOEMING] / 865
III.34	ARTIKEL 195 Rv [VOORSCHOT KOSTEN] / 866
III.35	ARTIKEL 197 Rv [PROCEDURE DESKUNDIGENONDERZOEK] / 867
III.36	ARTIKEL 198 Rv [TAAK DESKUNDIGEN; MEDEWERKINGSPLICHT PARTIJEN] / 868
III.37	ARTIKEL 199 Rv [BETALING DESKUNDIGENKOSTEN] / 869
III.38	ARTIKEL 201 Rv [PLAATSOPNEMING EN BEZICHTIGING] / 870
III.39	ARTIKEL 203 Rv [BEVOEGDHEID RECHTER; INHOUD PROCESINLEIDING] / 871
III.40	ARTIKEL 204 Rv [KENNISGEVING WEDERPARTIJ] / 871
III.41	ARTIKEL 206 Rv [KENNISGEVING WEDERPARTIJ] / 872
III.42	ARTIKEL 210 Rv [VRIJWARINGSINCIDENT] / 872
III.43	ARTIKEL 220 Rv [VERWIJZING WEGENS LITISPENDENTIE OF CONNEXITEIT] / 874
III.44	ARTIKEL 221 Rv [VOORTPROCEDEREN NA TOEWIJZING] / 875
III.45	ARTIKEL 247 Rv [AMBTSHALVE DOORHALING] / 876
III.46	ARTIKEL 279 Rv [DAGBEPALING MONDELINGE BEHANDELING; OPROEPING C.A.] / 877
III.47	ARTIKEL 280 Rv [BIJSTAND EN VERTEGENWOORDIGING DOOR EEN GEMACHTIGDE] / 878
III.48	ARTIKEL 290 Rv [RECHT OP INZAGE EN AFSCHRIFT VAN PROCESSTUKKEN] / 879
III.49	ARTIKEL 343 Rv [PROCESINLEIDING HOGER BEROEP] / 880
III.50	ARTIKEL 360 Rv [SCHORSENDE WERKING; UITVOERBAARVERKLARING BIJ VOORRAAD] / 882
III.51	ARTIKEL 401B Rv [SAMENLOOP VAN CASSATIE EN VERZET] / 883
III.52	ARTIKEL 438 Rv [EXECUTIEGESCHIL] / 883
III.53	ARTIKEL 438A Rv [INDIENING VERZOEK TIJDENS EXECUTIE] / 884
III.54	ARTIKEL 439 Rv [EXECUTORIAAL BESLAG] / 885
III.55	ARTIKEL 440 Rv [EXPLOOT] / 885
III.56	ARTIKEL 458 Rv [CUMULATIE BESLAGEN] / 886
III.57	ARTIKEL 459 Rv [OVERNEMING EXECUTIE] / 886
III.58	ARTIKEL 461A Rv [OVERNEMING EXECUTIE DOOR PANDHOUDER] / 887
III.59	ARTIKEL 474BB Rv [EXECUTIE OVERIGE RECHTEN] / 887
III.60	ARTIKEL 474C Rv [BESLAG OP AANDELEN] / 888
III.61	ARTIKEL 474D Rv [MEDEDELING EN BETEKENING AAN GEËXECUTEERDE] / 889
III.62	ARTIKEL 474F Rv [EERDER GEVESTIGDE RECHTEN] / 889
III.63	ARTIKEL 474G Rv [VERLOF TOT VERKOOP] / 890
III.64	ARTIKEL 475 Rv [VOORWAARDEN DERDENBESLAG] / 891
III.65	ARTIKEL 475A Rv [BESLAGVERBOD] / 892
III.66	ARTIKEL 475I Rv [BETEKENING] / 892
III.67	ARTIKEL 476 Rv [SCHORSING EXECUTIE] / 893
III.68	ARTIKEL 476B Rv [INRICHTING VERKLARING] / 893
III.69	ARTIKEL 477A Rv [VERKLARINGSPROCEDURE] / 894
III.70	ARTIKEL 479 Rv [DERDENBESLAG ONDER STAAT OF OPENBAAR LICHAAM] / 895
III.71	ARTIKEL 479I Rv [EXPLOOT] / 895
III.72	ARTIKEL 479N Rv [EXPLOOT] / 896

III.73	ARTIKEL 479P RV [VERBOD AFKOOP OF WIJZIGING] / 896
III.74	ARTIKEL 479R RV [WIJZIGING BEGUNSTIGING NA OVERLIJDEN] / 897
III.75	ARTIKEL 481 RV [VERDELING VOOR RECHTER-COMMISSARIS] / 898
III.76	ARTIKEL 484 RV [BEHANDELING DOOR RECHTER-COMMISSARIS] / 898
III.77	ARTIKEL 486 RV [VERWIJZING NAAR DE RECHTBANK] / 899
III.78	ARTIKEL 489 RV [SLUITING NA GESCHIL] / 899
III.79	ARTIKEL 496 RV [EXECUTIE DOOR PANDHOUDER] / 900
III.80	ARTIKEL 500 RV [DERDENBESLAG] / 900
III.81	ARTIKEL 502 RV [FORMALITEITEN BESLAG] / 901
III.82	ARTIKEL 513 RV [CUMULATIE VAN BESLAGEN] / 901
III.83	ARTIKEL 514 RV [EXECUTORIALE VERKOOP] / 902
III.84	ARTIKEL 539 RV [OPSCHORTING VERKOOP DOOR NOTARIS] / 902
III.85	ARTIKEL 544 RV [FORMALITEITEN EXECUTIE] / 902
III.86	ARTIKEL 548 RV [VERZOEK ONDERHANDSE VERKOOP] / 903
III.87	ARTIKEL 549 RV [VERZOEK TOT VERLOF TOT INROEPING HUURBEDING DOOR NOTARIS] / 904
III.88	ARTIKEL 552 RV [PROCEDURE DOOR RANGREGELING] / 904
III.89	ARTIKEL 555 RV [GEDWONGEN ONTRUIMING NA DEURWAARDEREEXPLOOT] / 905
III.90	ARTIKEL 557A RV [UITSTEL ONTRUIMING] / 905
III.91	ARTIKEL 563 RV [BETEKENING EXPLOOT] / 906
III.92	ARTIKEL 569 RV [CUMULATIE VAN BESLAGEN] / 907
III.93	ARTIKEL 575 RV [VERKOOP BUITENLANDS ZEESCHIP VOOR DE RECHTBANK] / 907
III.94	ARTIKEL 584B RV [BETEKENING EXPLOOT] / 908
III.95	ARTIKEL 584F RV [NEERLEGGING AFSCHRIFT BIJ RECHTBANK] / 909
III.96	ARTIKEL 613 RV [AANVANG SCHADESTAATPROCEDURE] / 910
III.97	ARTIKEL 615A RV [AFZONDERLIJKE GEDINGEN] / 910
III.98	ARTIKEL 624 RV [BEVOEGDE RECHTER KENNISGEVING OF MACTIGING] / 911
III.99	ARTIKEL 640 RV [INDIENEN DISPACHE] / 911
III.100	ARTIKEL 641 RV [HOMOLOGATIE DISPACHE] / 912
III.101	ARTIKEL 642A RV [VERZOEK BEPERKING VAN AANSPRAKELIJKHEID] / 912
III.102	ARTIKEL 642F RV [SCHORSING PROCEDURES] / 913
III.103	ARTIKEL 642Q RV [VERWIJZING] / 914
III.104	ARTIKEL 642R RV [NIET VERSCHIJNEN SCHULDEISER TER ZITTING] / 915
III.105	ARTIKEL 642Y RV [RECHTSMIDDELEN] / 915
III.106	ARTIKEL 664 RV [FOTO'S OF KOPIEËN] / 916
III.107	ARTIKEL 667 RV [VERHOOR BETROKKENEN] / 916
III.108	ARTIKEL 680 RV [PROCEDURELE VERWIKKELINGEN] / 917
III.109	ARTIKEL 700 RV [VOORWAARDEN CONSERVATOIR BESLAG] / 918
III.110	ARTIKEL 701 RV [ZEKERHEIDSTELLING] / 919
III.111	ARTIKEL 702 RV [OVEREENKOMSTIGE TOEPASSING] / 919
III.112	ARTIKEL 710A RV [INDIENING PROCESINLEIDING DOOR DEURWAARDER] / 919
III.113	ARTIKEL 711 RV [CONSERVATOIR BESLAG ONDER SCHULDENAAR] / 920
III.114	ARTIKEL 715 RV [CONSERVATOIR BESLAG OP AANDELEN OP NAAM] / 921
III.115	ARTIKEL 719 RV [INHOUD BESLAGEXPLOOT] / 921
III.116	ARTIKEL 720 RV [OVEREENKOMSTIGE TOEPASSING] / 922
III.117	ARTIKEL 721 RV [BETEKENING AFSCHRIFT PROCESINLEIDING] / 922

III.118	ARTIKEL 724 Rv [EIGENBESLAG] / 923
III.119	ARTIKEL 732 Rv [VRUCHTEN EN BEPLANTINGEN] / 923
III.120	ARTIKEL 734 Rv [OVEREENKOMSTIGE TOEPASSING] / 924
III.121	ARTIKEL 767 Rv [BEVOEGDE RECHTER HOOFDZAAK] / 924
III.122	ARTIKEL 771 Rv [ONBEKENDE OF AFWEZIGE REKENINGPLICHTIGE] / 925
III.123	ARTIKEL 772 Rv [INDIENEN REKENING EN BESCHIEDEN TER GRIFFIE] / 925
III.124	ARTIKEL 773 Rv [VERSTEK] / 926
III.125	ARTIKEL 774 Rv [SLUITING REKENING] / 926
III.126	ARTIKEL 799 Rv [INHOUD VERZOEKSCHRIFT] / 926
III.127	ARTIKEL 799A Rv [INHOUD VERZOEKSCHRIFT KINDERBESCHERMINGSMAATREGELEN] / 927
III.128	ARTIKEL 800 Rv [AFSCHRIFT AAN BELANGHEBBENDE] / 927
III.129	ARTIKEL 801 Rv [TERMIJN VERWEERSCHRIFT] / 928
III.130	ARTIKEL 803 Rv [BEHANDELING MET GESLOTEN DEUREN] / 929
III.131	ARTIKEL 804 Rv [MEDEDELING TIJDSTIP BESCHIKKING] / 929
III.132	ARTIKEL 805 Rv [AFSCHRIFTEN] / 929
III.133	ARTIKEL 807 Rv [CASSATIE IN HET BELANG DER WET] / 930
III.134	ARTIKEL 808 Rv [KINDERRECHTER] / 930
III.135	ARTIKEL 810 Rv [ADVIES RAAD VOOR DE KINDERBERSCHERMING] / 931
III.136	ARTIKEL 815 Rv [INHOUD PROCESINLEIDING] / 931
III.137	ARTIKEL 816 Rv [EENZIJDIGE VERZOEKPROCEDURE] / 933
III.138	ARTIKEL 817 Rv [GEESTESSTOORNIS ANDERE ECHTGENOOT] / 934
III.139	ARTIKEL 818 Rv [ACHTERWEGE BLIJVEN MONDELINGE BEHANDELING] / 935
III.140	ARTIKEL 821 Rv [PROCEDURE VOORLOPIGE VOORZIENINGEN] / 936
III.141	ARTIKEL 827 Rv [MOGELIJKE NEVENVOORZIENINGEN] / 937
III.142	ARTIKEL 838 Rv [AFGIFTE EN UITTREKSEL REGISTERS] / 938
III.143	ARTIKEL 856 Rv [TOEPASSELIJKE REGELS BEWARING] / 938
III.144	ARTIKEL 986 Rv [PROCESINLEIDING] / 939
III.145	ARTIKEL 995 Rv [RELATIEVE BEVOEGDHEID] / 940
III.146	ARTIKEL 997 Rv [VERZET SCHULDEISER OF WEDERPARTIJ] / 940
III.147	ARTIKEL 997A Rv [AFSCHRIFT OPROEPINGSBERICHT] / 941
III.148	ARTIKEL 1003 Rv [COLLECTIEVE EXPLOTEN] / 942
III.149	ARTIKEL 1004 Rv [COLLECTIEF VERZOEK] / 942
III.150	ARTIKEL 1005 Rv [CASSATIE] / 943
III.151	ARTIKEL 1006 Rv [BIJZONDERE VOORZIENINGEN] / 943
III.152	ARTIKEL 1009 Rv [BETEKENING DOCUMENTEN] / 944
III.153	ARTIKEL 1011A Rv [RECHTSVORDERING TOT TERUGGAVE ROERENDE ZAAK] / 944
III.154	ARTIKEL 1013 Rv [INHOUD PROCESINLEIDING] / 945
III.155	ARTIKEL 1015 Rv [SCHORSING GEDING] / 947
III.156	ARTIKEL 1017 Rv [AFSCHRIFT BESCHIKKING] / 948
III.157	ARTIKEL 1018A Rv [VERSCHIJNING TER ZITTING BIJ MASSASCHADE] / 949
III.158	ARTIKEL 1019E Rv [ONMIDDELIJKE VOORZIENING] / 950
III.159	ARTIKEL 1019F Rv [GETUIGENVERHOOR] / 950
III.160	ARTIKEL 1019I Rv [TIJDELIJKE WERKING VOORLOPIGE VOORZIENING] / 951
III.161	ARTIKEL 1019L Rv [GEZAMENLIJKE BEHANDELING] / 952
III.162	ARTIKEL 1019T Rv [SCHRIFTELIJKE VASTLEGGING PACHTOVEREENKOMST] / 952

III.163	ARTIKEL 1019U Rv [RELATIEF BEVOEGDE RECHTER] / 953
III.164	ARTIKEL 1019X Rv [PROCESINLEIDING DEELGESCHILPROCEDURE] / 953
III.165	ARTIKEL 1019J Rv [MONDELINGE BEHANDELING] / 954
III.166	ARTIKEL 1019CC Rv [BODEMPROCEDURE] / 955
III.167	ARTIKEL 1056 Rv [DWANGSOM] / 956
III.168	ARTIKEL 1064A Rv [VERNIEGING] / 956
III.169	ARTIKEL 1071 Rv [GEEN ADVOCATSTELLING] / 957
III.170	ARTIKEL 1072A Rv [OVEREENKOMSTIGE TOEPASSING] / 957
III.171	ARTIKEL 1072B Rv [ELEKTRONISCHE MIDDELEN] / 958
III.172	ARTIKEL 1077 Rv [ALGEMENE SLOTBEPALING] / 959
	OVERGANGSRECHT / 960
III.173	ARTIKEL CIX [OVERGANGSBEPALING] / 960
III.174	ARTIKEL CIXA [EXPERIMENTEERBEPALING] / 962
III.175	ARTIKEL CX [INWERKINGTREDING] / 964
III.176	ARTIKEL CXI [WIJZE VAN AANHALEN] / 964

BIJLAGE I: ADVIES RAAD VAN STATE EN NADER RAPPORT / 965

HOOFDSTUK I

Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht (Kamerstukken 34 059)

I.1 Algemeen

I.1.1 Memorie van Toelichting

1. Inleiding

1.1 Vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht

Rechtspraak is van wezenlijk belang voor de beslechting van juridische vraagstukken en geschillen. Met dit wetsvoorstel wil ik bereiken dat de rechterlijke macht toegankelijker wordt en de rechtsgang in het burgerlijk en het bestuursprocesrecht waar nodig wordt gemoderniseerd.

Voor het burgerlijk procesrecht wordt een overzichtelijke basisprocedure voorgesteld. In die vereenvoudigde procedure wordt uitspraak gedaan na één schriftelijke ronde en een mondelinge behandeling. De rechter krijgt meer middelen om een vlot verloop van de basisprocedure te bevorderen. Daartoe wordt relatief snel na de start van de procedure een mondelinge behandeling gehouden. De rechter kan de mondelinge behandeling gebruiken voor verschillende doeleinden, zoals het verkrijgen van een mondelinge toelichting van partijen, het horen van getuigen en deskundigen of het beproeven van een schikking. Vanuit zijn verantwoordelijkheid voor een kwalitatief goede uitspraak en een goed verloop van de procedure, kan de rechter in overleg met partijen afwijken van de basisprocedure als de aard of complexiteit van de zaak daarvoor aanleiding geeft. Dit geeft de rechter flexibiliteit ten aanzien van de aanpak van de zaak. Elk van de partijen moet het nodige doen om de rechter in staat te stellen om tijdig te komen tot de uitspraak. Het wetsvoorstel bevat daarom een aantal nieuwe termijnen, zoals een termijn voor het indienen van een verweerschrift. Tegelijkertijd wordt ook een termijn bepaald voor de uitspraak van de rechter.

Door de nadruk te leggen op vroegtijdig contact met de rechter en sturing door de rechter op de voortgang van de procedure, wordt bereikt dat de procedure efficiënter kan verlopen en ook minder kostbaar is, zowel voor partijen, als voor de rechtspraak. De invoering van termijnen kan bijdragen aan een sneller verloop van de procedure. De voorstellen maken de civiele procedure overzichtelijker en meer voorspelbaar. Dit maakt ook de digitalisering van de civiele procedure eenvoudiger. Het bestuursprocesrecht behoeft geen vergelijkbare aanpassingen. De Algemene wet bestuursrecht is op deze punten nog recent ingrijpend gewijzigd.

De digitalisering van procedures betreft zowel het burgerlijk recht als het bestuursrecht. De digitalisering maakt het procederen toegankelijker voor veel rechtzoekenden. De rechtspraak wordt hiermee aangepast aan de eisen van de tijd, aangezien de maatschappij in de afgelopen jaren vergaand is gedigitaliseerd. De start van de procedure en het indienen van (proces)stukken geschieden in de toekomst via elektronische weg. Het digitaal procederen wordt in beide rechtsgebieden verplicht voor nagenoeg alle professionele partijen.

De met dit wetsvoorstel beoogde vereenvoudiging, versnelling en digitalisering van de rechtsgang dragen bij aan de kwaliteit van de rechtspraak. Het wetsvoorstel is in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van de gerechten, de hogerbberoepsrechters in het bestuursrecht en de Raad voor de rechtspraak opgesteld (hierna ook: de Raad). Het digitaal procederen wordt in fases ingevoerd.

1.2 Rechtspraak in de maatschappij

Een ieder die deelneemt aan het maatschappelijk verkeer kan worden geconfronteerd met juridische vraagstukken en geschillen. Dat geldt niet alleen voor burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties, maar ook voor de overheid. Enkele voorbeelden uit het scala aan onderwerpen waarover in de praktijk regelmatig discussie ontstaat, zijn de hoogte van een geldvordering, het uitblijven van betaling, het aangezegde ontslag, een verzoek om echtscheiding, het vaststellen van een vergoeding voor letselschade, de overname van een onderneming, de beslissing over een uitkering of de al dan niet verleende omgevingsvergunning voor bouwen. Degene die bij zo'n vraagstuk betrokken is, heeft behoefte aan een rechtvaardige oplossing binnen redelijke termijn en tegen redelijke kosten.

De rechtzoekende heeft voor de beslechting van juridische vraagstukken en geschillen toegang tot de rechter. De maatschappelijke relevantie van uitspraken en van rechtspraak reikt echter verder dan het individuele belang van partijen. De rechtspraak is een pijler van de Nederlandse rechtsstaat en is daarmee van groot belang voor het goed functioneren van de Nederlandse samenleving. Uitspraken van rechters hebben gevolgen voor de maatschappij als geheel. Rechtspraak heeft een sturend effect op het handelen van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheidsinstanties. De invulling die rechters in hun uitspraken geven aan de op dat moment geldende normen, gelden in het maatschappelijk verkeer als oriëntatiepunten voor gedrag. De rechtspraak draagt hiermee bij aan het oplossen van juridische vraagstukken en

geschillen, biedt een basis voor het voorkomen van een verschil van mening over het geldende recht en ondersteunt maatschappelijk vertrouwen in de rechtsstaat.¹

De toegang tot de rechter moet eenvoudig zijn, de rechtspraak moet van hoge kwaliteit zijn en de uitspraak mag niet te lang op zich laten wachten. Rechtzoekenden zijn gebaat bij een onpartijdige rechter en een deskundige behandeling van rechtszaken. De Nederlandse rechtspraak heeft een hoge kwaliteit en is gezaghebbend. De hoge kwaliteit van de Nederlandse rechtspraak wordt bevestigd door internationaal vergelijkende onderzoeken.² Uit een klantwaarderingsonderzoek, in 2011 gehouden in opdracht van de Raad voor de rechtspraak, komt eenzelfde beeld naar voren.³ De hoge kwaliteit van rechtspraak en het maatschappelijk vertrouwen daarin zijn echter geen vanzelfsprekendheid. Het behoud en de versterking daarvan vragen om voortdurend onderhoud en op onderdelen om vernieuwing. Zo hebben rechtzoekenden er behoefte aan dat de wijze van communicatie met de rechter aansluit bij de eisen van de tijd, dat wil zeggen steeds vaker digitaal verloopt.⁴ In Europees verband is het belang van tijdigheid van uitspraken en de mogelijkheid van digitale communicatie met de rechtspraak ook onderkend. Uit het EU Justice Scoreboard van 2013 blijkt onder meer dat partijen een lange duur van procedures ervaren als een belasting.⁵ Voorts kan het nut van procederen over bijvoorbeeld de nakoming van een overeenkomst afnemen naar mate de tijd verstrijkt. Gelet op het voorgaande mag geschillenbeslechting niet langer duren dan vanwege de inhoud en complexiteit van het geschil noodzakelijk is. Lukt dat niet, dan is de desbetreffende geschillenbeslechting niet efficiënt en onnodig kostenverhogend voor burgers en bedrijven, alsook voor de overheid. Eenzelfde geluid komt van de Commissie Fundamentele herbezinning Nederlands burgerlijk procesrecht en een groep rechters verenigd in de zogenoemde Goede Vrijdagconferentie die tevens voor een meer uniform en vereenvoudigd procesrecht hebben gepleit (zie paragrafen 2.1 en 2.2).

Toegang tot de rechter is ook vanuit economisch perspectief relevant. Wanneer bijvoorbeeld een ondernemer een geschil heeft over de naleving van een contract of hem een vergunning wordt geweigerd door de overheid, is het van belang dat hij eenvoudig toegang heeft tot een betrouwbare en goed functionerende rechtspraak, die zorgt voor een bindende uitspraak binnen een redelijke termijn. De Nederlandse

1 De belangrijkste positie die de rechtspraak vervult binnen de rechtsstaat en de maatschappij wordt beschreven in het rapport «Speelruimte voor transparantere rechtspraak» van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid uit 2013.

2 Zie het Global Competitiveness Report 2012–2013 (<http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2012-2013/#>). In dat onderzoek wordt in 144 landen – onder meer – de rechtspraak beoordeeld. Zie ook de World Justice Rule of Law Index (<http://worldjusticeproject.org>). In die index worden 97 nationale rechtsstelsels vergeleken. Zie verder de EU Justice scoreboard van 2013 waarin de rechtspraak van alle Europese landen wordt vergeleken: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/justice_scoreboard_communication_en.pdf. Zie voorts Justice in the EU 10–2013, de Flash Eurobarometer 385 (http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_385_en.pdf).

3 Zie: <http://www.rechtspraak.nl/Organisatie/Raad-Voor-De-Rechtspraak/Nieuws/Documents/Landelijk%20Klantwaarderingsonderzoek%20Rechtspraak%202011.pdf>.

4 De behoefte van burgers aan digitale communicatie met de rechtspraak blijkt onder meer uit het eerdergenoemde WRR-rapport en het in de vorige noot genoemde klantwaarderingsonderzoek.

5 Zie: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/justice_scoreboard_communication_en.pdf.

rechtspraak is een van de factoren die bedrijven kunnen meewegen voordat zij zich in Nederland vestigen of tot nieuwe investeringen overgaan. Een goede juridische infrastructuur kan op deze wijze bijdragen aan economische groei.

Wie (nog) geen gerechtelijke procedure wil starten, kan in Nederland desgewenst een beroep doen op andere voorzieningen die kunnen bijdragen aan het oplossen van een juridisch vraagstuk of geschil. Er zijn diverse (online) mogelijkheden om juridisch advies in te winnen, in een deel van de gevallen zeer laagdrempelig en tegen lage kosten. Voor onder meer consumenten- en huurgeschillen bestaan verschillende geschillencommissies. Ook kunnen partijen kiezen voor mediation of arbitrage als zij een geschil buiten de rechter om willen oplossen. Mediators, arbiters en geschillencommissies zijn veelal ook digitaal toegankelijk.

1.3 Innovatie van de rechtsgang

De gerechten, de Raad voor de rechtspraak en ik zijn recentelijk gestart met de vernieuwingsprogramma's «Kwaliteit en Innovatie rechtspraak» (hierna: KEI). In mijn brief van 11 juni 2013 (Kamerstukken II 2012/13, 29 279, nr. 164) informeerde ik uw Kamer daarover. Ik heb prof. mr. A. Hammerstein benoemd tot regeringscommissaris voor de voorgenomen wijziging van het burgerlijk procesrecht omdat het programma KEI ingrijpend en veelomvattend is. Ten aanzien van de voorgenomen wijzigingen van het bestuursprocesrecht vervult prof. mr. M. Scheltema, regeringscommissaris voor de algemene regels van bestuursrecht, een vergelijkbare rol. Om de hoge kwaliteit van de Nederlandse rechtspraak te kunnen blijven waarborgen en om in te spelen op de behoeften van de maatschappij, werk ik samen met vertegenwoordigers van de gerechten en de Raad (hierna gezamenlijk ook aangeduid als: KEI Rechtspraak) aan innovatie van de rechtsgang. Mijn voorstellen strekken tevens tot uitvoering van het regeerakkoord, waar dat een vereenvoudiging en digitalisering van het civiele proces en digitalisering van de procedure in het bestuursrecht tot doel heeft.⁶

Het procesrecht moet de rechtzoekende een efficiënte, effectieve en eerlijke mogelijkheid bieden om zijn materiële rechten te verwezenlijken. Met de aanduiding «rechtzoekende» wordt gedoeld op burgers, bedrijven, klein en groot, nationaal en internationaal, verenigingen, stichtingen en andere belangenorganisaties en bestuursorganen. Het is en blijft aan partijen om een procedure te starten en de omvang van het geding te bepalen. Met dit wetsvoorstel wil ik een vereenvoudiging van het burgerlijk procesrecht bereiken, om tegemoet te komen aan de wensen en behoeften van die partijen en de maatschappij. Onder meer faciliteer ik hiertoe vroeg contact van partijen met de rechter tijdens de procedure en maak ik het inzetten van moderne informatie- en communicatietechnologie mogelijk. Door de rechter al aan het begin van de procedure een zaak toe te wijzen, kan hij zich eerder verdiepen in het dossier en zo nodig een zitting met partijen inlassen. Voorts kan het vanuit het oogpunt van conflictbeslechting in bepaalde gevallen wenselijk zijn dat in eerste instantie – op initiatief van partijen – slechts summier standpunten en onderbouwingen worden

⁶ Kamerstukken II 2012/13, 33 410, nr. 15, p. 26 en 27.

ingediend, opdat de rechter eerst met partijen spreekt over hun conflict en wat hiervoor de beste oplossing is. Het (gewijzigde) artikel 96 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (hierna ook: Rv) geeft hiervoor nieuwe mogelijkheden. Dit artikel biedt meer ruimte voor bijvoorbeeld het proefproject van de «Burenrechter», waarmee de rechtbanken Midden-Nederland en Oost-Brabant sinds dit jaar de-escalatie van conflicten proberen te bewerkstelligen. Deze rechtbanken willen bijdragen aan de oplossing van een juridisch geschil én het onderliggende conflict, zodat wordt voorkomen dat partijen een verstoorde relatie behouden. Wanneer ook het onderliggende conflict wordt opgelost, is het risico kleiner dat partijen voortgaan met procederen, zodat verdere gevolgen (financieel en emotioneel) voor partijen alsook hoge maatschappelijke kosten zoveel mogelijk worden voorkomen. Het wetsvoorstel sluit aan op eerdere maatregelen tot verbetering van het burgerlijk- en het bestuursprocesrecht. Ik noem de aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering met de herziening in 2002, de Wet aanpassing bestuursprocesrecht per 1 januari 2013 en de Innovatieagenda rechtspraak (zie mijn brief van 31 oktober 2011, bijlage bij Kamerstukken II 2011/12, 33 071, nr. 5). In het bestuursrecht is de rechtsgang verbeterd met de invoering van de «Nieuwe zaaksbehandeling» door bestuursrechters. De bestuursrechter neemt meer regie in de procedure, spreekt partijen eerder en probeert partijen te begeleiden naar een oplossing van hun geschil, zo mogelijk met inbegrip van het onderliggende conflict. In de afgelopen jaren zijn ook de nodige veranderingen doorgevoerd in de organisatie van de rechtspraak naar aanleiding van de herziening van de gerechtelijke kaart en is de informatietechnologie binnen de rechtspraak en de overheid in brede zin verbeterd. Deze veranderingen bieden de randvoorwaarden waarbinnen de voorgestelde innovatie van de civiel- en bestuursrechtelijke rechtsgang kan plaatsvinden.

Teneinde de voorgenomen veranderingen tot stand te brengen, draag ik zorg voor de totstandkoming van de benodigde wetgeving. De gerechten en de Raad bereiden een nieuw digitaal systeem voor ten behoeve van de nieuwe rechtsgang. Dat systeem zal onder meer bruikbaar moeten zijn voor de rechter, de rechtzoekende en zijn vertegenwoordigers. Voorts stellen de gerechten nieuwe landelijk uniforme procesreglementen en werkprocessen op, ten behoeve van de nieuwe gedigitaliseerde en vereenvoudigde rechtsgang.

1.4 De kern van het wetsvoorstel

Dit wetsvoorstel leidt tot vijf wezenlijke veranderingen. Deze wijzigingen houden deels verband met vereenvoudiging en uniformering van het burgerlijk procesrecht ten behoeve van de digitalisering van procedures. Andere wijzigingen houden verband met de beoogde versnelling van procedures. In verband met dat laatste verwijs ik naar de versterking van de regierol van de rechter ten aanzien van het verloop van de procedure en het introduceren van termijnen in de wet.

Alle civielrechtelijke procedures beginnen met een nieuwe, meer geüniformeerde procesinleiding, waardoor de verschillen tussen procedures over vorderingen en over verzoeken verminderen. In die procedures is de nieuwe eenvoudige basisprocedure het uitgangspunt, die, als de zaak dat verlangt, kan worden uitgebreid met andere proceshandelingen, waardoor er maatwerk kan worden geboden. Ten tweede wordt

de verplichting tot het officieel betekenen bij exploit van de huidige dagvaarding in vorderingsprocedures opgeheven. De eisende partij kan haar wederpartij laagdrempelig en vrijwel zonder kosten informeren over het begin van de procedure. Ten derde komen er meer wettelijke termijnen voor het verrichten van specifieke proceshandelingen. Ten vierde kan de rechter meer sturing geven aan het verloop van de procedure, onder meer door vroegtijdig te overleggen met partijen. Tot slot vinden zowel in het burgerlijk procesrecht als in het bestuursprocesrecht, het starten en de verdere afhandeling van een procedure voortaan in beginsel langs elektronische weg plaats. Dit is nieuw voor beide rechtsgebieden.

1.4.1 Eén procesinleiding en één basisprocedure in het burgerlijk procesrecht

De wijze waarop procedures naar burgerlijk recht aanvangen wordt geharmoniseerd. Meer eenvormigheid is ook mogelijk en gewenst voor het basisstramen van de procedure. De invoering van één procesinleiding en een basisprocedure maakt procedures in het burgerlijk procesrecht overzichtelijker. Met de procesinleiding legt een eiser of verzoeker zijn vordering respectievelijk zijn verzoek voor aan de rechter. Met één procesinleiding kunnen ook een verzoek en een vordering gezamenlijk aan de rechter worden voorgelegd; in het huidige recht moeten daarvoor nog twee aparte procedures worden gestart.

De nieuwe civiele basisprocedure bestaat uit één schriftelijke ronde voor beide partijen, gevolgd door een mondelinge behandeling en vervolgens een uitspraak. De basisprocedure kent geen tweede schriftelijke ronde, zoals re- en dupliek. De mondelinge behandeling staat in de procedure centraal. De invulling van de mondelinge behandeling wordt aan de rechter overgelaten (artikel 30k Rv), met dien verstande dat partijen altijd gelegenheid moet worden geboden om een mondelinge toelichting op de zaak te geven. Flexibiliteit en maatwerk worden bereikt doordat de rechter in overleg met partijen van de basisprocedure kan afwijken. Zo kan de mondelinge behandeling in bepaalde gevallen achterwege blijven, terwijl in andere gevallen een extra mondelinge behandeling of andere zitting kan worden gehouden of een extra schriftelijke ronde kan worden ingelast.

Dankzij de eenvoudige basisprocedure en de mogelijkheid om verzoeken en vorderingen in één procedure aan de rechter te kunnen voorleggen, zorgt het wetsvoorstel ook voor de door het kabinet in het actieplan «bestrijden van schijnconstructies» in arbeidsrelaties aangekondigde laagdrempelige mogelijkheden voor het voeren van een gerechtelijke procedure (Kamerstukken II 2013/14, 17 050, nr. 447). Wie formeel als zelfstandige werkzaam is, maar meent op basis van een arbeidsovereenkomst te werken (schijnzelfstandige), kan in één procedure voor de rechter het rechtsvermoeden van een arbeidsovereenkomst inroepen en het (volledige) cao-loon vorderen waar hij als werknemer recht op heeft.

1.4.2 Geen verplichte betekening in het burgerlijk procesrecht

De eiser in een vorderingsprocedure kan een deurwaarder inschakelen om zijn wederpartij te informeren over de (voorgenomen) indiening van een procesinleiding bij de rechtbank. Het wetsvoorstel maakt het ook mogelijk om van de inschakeling van de deurwaarder af te zien en zelf voor de bezorging van de procesinleiding bij de wederpartij zorg te dragen. Het gerecht verschaft de eiser na indiening van de procesinleiding een ontvangstbevestiging en een oproeping waarin de procesinleiding is opgenomen. De eiser kan de oproeping vervolgens binnen twee weken na het indienen van de procesinleiding bij het gerecht (laten) bezorgen bij de wederpartij (artikel 112 Rv). De eiser kan dit stuk (bijvoorbeeld per post of per e-mail) naar de wederpartij sturen. Als de wederpartij zich meldt bij het gerecht (vgl. artikel 114 Rv), is duidelijk dat de procesinleiding bij haar is bezorgd. Partijen zijn in dit geval niet afhankelijk van de tussenkomst van de deurwaarder. Als de wederpartij zich niet meldt, zal de rechter uit oogpunt van rechtsbescherming slechts een verstekvonnis wijzen wanneer kan worden aangetoond dat een deurwaarder de procesinleiding bij de wederpartij heeft betekend. De eiser kan er ook voor kiezen onmiddellijk een deurwaarder in te schakelen, desgewenst voorafgaand aan de indiening van de procesinleiding bij het gerecht. De eiser is overigens niet verplicht om de procesinleiding eerst informeel te bezorgen.

In geval van een verzoekprocedure, draagt het gerecht ook in de toekomst zorg voor het bezorgen van de procesinleiding bij belanghebbenden, tenzij in bijzondere regelgeving anders is bepaald. Voor het betrekken van een wederpartij of derdebelanghebbende in een bestuursrechtelijke procedure wordt evenmin een wijziging voorgesteld. Het gerecht zal, net als nu, zo spoedig mogelijk kennisgeven van het beroep aan het bestuursorgaan dat het bestreden besluit heeft genomen (artikel 6:14, tweede lid, Awb). Ook wordt een kennisgeving van de ontvangst van het beroepschrift gedaan aan de op dat moment bekende derdebelanghebbenden.

1.4.3 Termijnen

Voor zowel partijen als de rechter worden met dit wetsvoorstel termijnen ingevoerd of aangescherpt. Betreft een civiele zaak een vordering, dan heeft de wederpartij altijd een termijn van ten minste twee weken om te verschijnen in de procedure, nadat de oproeping bij hem is bezorgd of betekend. Hetzelfde geldt voor de belanghebbende bij een civiele verzoekprocedure. De verweerder of belanghebbende heeft vervolgens vier weken in kantonzaken en zes weken in andere zaken (met uitzondering van kort gedingen) om een verweerschrift in te dienen, te rekenen vanaf het moment waarop zij in de procedure is verschenen (artikel 111, tweede lid, onder c, Rv). De rechtbanken streven ernaar om de mondelinge behandeling in beginsel te organiseren binnen negen weken na het verschijnen van verweerder in een vorderingsprocedure en vijftien weken na het indienen van de procesinleiding in een verzoekprocedure. In kantonzaken wordt een kortere termijn nagestreefd. Is de verweerder niet tijdig in de procedure verschenen, dan zal een verstekvonnis gewezen worden en is een mondelinge behandeling niet nodig. Partijen moeten hun

onderbouwende stukken zo veel mogelijk onmiddellijk indienen en uiterlijk tien dagen voorafgaand aan de mondelinge behandeling. Na de mondelinge behandeling volgt binnen zes weken een uitspraak, tenzij dit door bijzondere omstandigheden niet van de rechter kan worden verlangd (artikel 30q Rv).

In bestuursrechtelijke procedures moeten verweerders in beginsel binnen vier weken de op de zaak betrekking hebbende stukken en een verweerschrift indienen. In geval pro forma beroep is ingesteld, moeten deze stukken voortaan worden ingediend binnen vier weken nadat de gronden van het beroep zijn ingediend. Ook zijn bestuursorganen in beginsel niet meer verplicht, maar bevoegd een verweerschrift in te dienen. Deze regel lijdt uitzondering indien de bestuursrechter om een verweerschrift heeft verzocht; dan is het indienen ervan wel verplicht voor het bestuursorgaan.

1.4.4 Regie en maatwerk door de civiele rechter

Het wetsvoorstel brengt geen verandering in het uitgangspunt dat partijen de omvang van het geding bepalen (artikel 23 Rv). Hetzelfde geldt voor het uitgangspunt dat de rechter onderzoekt en beslist op de grondslag van hetgeen partijen aan hun vordering, verzoek of verweer ten grondslag hebben gelegd (artikel 24 Rv) en dat de rechter ambtshalve rechtsgronden aanvult (artikel 25 Rv). De rechter krijgt met dit wetsvoorstel wel meer ruimte om regie te voeren ten aanzien van het verloop van de procedure. Omdat de mondelinge behandeling relatief snel na de start van de procedure plaatsvindt, is vroegtijdig overleg van de rechter en partijen mogelijk. Het wetsvoorstel regelt dat de rechter de mondelinge behandeling kan afstemmen op de bijzonderheden van de zaak en dat hij kan afwijken van het stramen van de basisprocedure indien de aard of complexiteit van de zaak dat meebrengt (artikel 30o Rv). De rechter zal partijen betrekken bij zijn besluitvorming over het vervolg van de procedure, de termijn waarop de volgende proceshandeling moet zijn verricht en de manier waarop de mondelinge behandeling wordt ingevuld.

1.4.5 Digitaal en eenvoudig procederen

De samenleving digitaliseert en met dit voorstel sluiten de gerechten bij die ontwikkeling aan. Het voorstel zal er in resulteren dat alle civiele en bestuursrechtelijke procedures digitaal kunnen starten via een webportaal. Ook wordt het digitaal indienen van (proces)stukken mogelijk. Dat is een wens van rechtzoekenden waaraan ik graag tegemoet kom. Het starten van de procedure en het indienen van (proces)stukken langs elektronische weg wordt verplicht voor vrijwel alle partijen. Een natuurlijke persoon is echter in beginsel niet verplicht om digitaal te procederen. Hetzelfde geldt voor de zogenoemde informele vereniging, waarvan de statuten niet zijn opgenomen in een notariële akte. Deze uitzonderingen gelden niet wanneer dergelijke partijen worden vertegenwoordigd door een professionele rechtsbijstandverlener (zie verder paragraaf 12.1.3). Alle overige partijen dienen digitaal te procederen, wat dus geldt voor de formele vereniging en alle overige rechtspersonen, vennootschappen onder firma, commanditaire vennootschappen en maatschappen.

Wanneer een partij zich kan beroepen op een van de genoemde uitzonderingen, mag hij kiezen tussen digitaal procederen en procederen op papier.⁷

Digitalisering maakt het in de praktijk voorts mogelijk dat (proces)stukken via het digitale systeem voor gegevensverwerking van de gerechten en de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna kortweg gerechten genoemd) beschikbaar zijn voor de procespartijen en hun vertegenwoordigers. De communicatie tussen de rechter en partijen over de volgende proceshandeling kan via het digitale systeem snel en laagdrempelig plaatsvinden. Het digitale systeem van de gerechten kan de functie van de civielrechtelijke rol als volgsysteem overnemen. Nadat uitspraak is gedaan, wordt deze via datzelfde systeem digitaal beschikbaar voor partijen.

1.5 Aanpassing regelgeving in combinatie met digitalisering

De hiervoor genoemde voornemens leiden tot aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is medeondertekenaar van de voorstellen tot aanpassing van de Awb. De aanpassingen van Rv en de Awb hebben ook gevolgen voor andere wetgeving; terminologische wijzigingen moeten integraal worden doorgevoerd. Een en ander zal naast de voorgestelde inhoudelijke wijzigingen leiden tot een groot aantal aanpassingen van technische aard. Dit wetsvoorstel betreft de wijzigingen van Boek 1 van Rv (met uitzondering van bewijs, hoger beroep en cassatie) en de Awb. Wijzigingen van de procedure in hoger beroep en cassatie in de civiele procedure worden in een afzonderlijk wetsvoorstel voorgelegd. Een internetconsultatie over een voorontwerp tot die aanpassing van de wet heeft plaatsgevonden in het voorjaar van 2014. De aanpassing van de overige onderdelen van Rv en van de overige wetgeving geschiedt via een (separate) invoeringswet tot vereenvoudiging en digitalisering van gerechtelijke procedures in burgerlijk recht en bestuursrecht. Een internetconsultatie over een voorontwerp van de invoeringswet wordt in de tweede helft van 2014 voorzien. De uitwerking van de eisen die aan het digitaal indienen van de procesinleiding en overige (proces)stukken worden gesteld vindt plaats via een algemene maatregel van bestuur. Een consultatie over deze algemene maatregel van bestuur wordt eveneens in de tweede helft van 2014 voorzien. De onderscheiden wetten en de algemene maatregel van bestuur moeten alle gelijktijdig in werking treden, zodat bijvoorbeeld ook van meet af aan digitaal hoger beroep kan worden ingesteld van een in eerste aanleg op papier gevoerde procedure. Daarbij moet wel worden bedacht dat de gerechten het digitale systeem gefaseerd willen invoeren. Dat betekent dat per type procedure wordt gezien wanneer met digitaal procederen wordt gestart. Het wetsvoorstel maakt gefaseerde invoering mogelijk, zie hierover ook paragraaf 14.

Voor de hand ligt de vraag of de civiele procedure ook kan worden aangepast zonder koppeling aan de digitalisering. Bij het opstellen van het wetsvoorstel is meegewogen

⁷ Het belang van een keuzemogelijkheid in verband met digitale dienstverlening door de overheid is ook onderkend door de Nationale ombudsman in zijn verslag over 2013, vgl. Kamerstukken II 2013/14, 33 876, nr. 1.

dat de voorgestelde wijzigingen gevolgen hebben voor rechters, de organisatie van de gerechten, waaronder in het bijzonder de griffiemedewerkers, de rechtzoekenden en hun rechtsbijstandverleners. Aanpassing van de civiele procedure zonder koppeling aan de digitalisering, zou met name leiden tot een overbelasting van de organisatie van de gerechten.

De wijzigingen in het procesrecht vergen dat de gerechten nieuwe werkprocessen vaststellen. Wanneer eerst een wijziging wordt doorgevoerd ten behoeve van een nieuwe wijze van op papier procederen en vervolgens digitalisering plaatsvindt, moet op relatief korte termijn tweemaal worden gewerkt aan nieuwe werkprocessen en procesreglementen. Dit is niet kostenefficiënt, noch voor de rechtspraak, noch voor ketenpartners als advocatuur en deurwaarders. KEI Rechtspraak heeft aangegeven dat een loskoppeling van de digitalisering van de beoogde procesvernieuwing tot gevolg zal hebben dat de organisatie van de gerechten overbelast raakt.

Ook inhoudelijk is loskoppeling niet goed denkbaar zonder ingrijpende lastenverzwaring voor de gerechten, omdat het systeem van de nieuwe basisprocedure een aantal andere uitgangspunten kent. In de nieuwe basisprocedure begint de procedure met het indienen van een procesinleiding door de eiser of verzoeker bij de rechtbank (artikel 30a Rv). Betreft het een vordering, dan stuurt de griffier een oproepingsbericht aan de eiser (artikel 111 Rv). Dat oproepingsbericht moet de eiser vervolgens bezorgen of laten betekenen bij de wederpartij (artikel 112 Rv). Het alternatief is dat de eiser de betekening laat plaatsvinden voorafgaand aan de indiening van de procesinleiding (artikel 113 Rv). In dat geval stelt de gerechtsdeurwaarder het oproepingsbericht op. Het ter beschikking stellen van een oproepingsbericht door de griffier zoals hiervoor bedoeld, leidt tot een verschuiving van werkzaamheden richting de griffier. Onder het nieuwe recht is deze verschuiving op te vangen door de griffier, doordat het grootste deel van de procesinleidingen digitaal zal worden ontvangen en geautomatiseerd kan worden verwerkt. In het merendeel van de gevallen is de eisende partij een bedrijf of wordt de eiser vertegenwoordigd door een professionele rechtsbijstandverlener, zodat digitaal procederen verplicht is. In dat geval kan het oproepingsbericht volautomatisch worden gegenereerd door het gerecht en digitaal (via Mijn Zaak of via een system-2-system koppeling) ter beschikking worden gesteld van de eiser. In een beperkt aantal gevallen zal het aanmaken van een oproepingsbericht waarschijnlijk niet geheel geautomatiseerd kunnen plaatsvinden, te weten wanneer een natuurlijke persoon optreedt als eiser en hij niet kiest voor digitaal procederen en evenmin wordt vertegenwoordigd door een professionele rechtsbijstandverlener. In dat geval zal de verzending van het oproepingsbericht per post geschieden. Omdat dit laatste naar verwachting een beperkt aantal zaken zal betreffen, is een en ander op te vangen door de gerechten. Dat is anders wanneer digitaal procederen wordt losgekoppeld van de nieuwe procedure. Dan zouden alle procesinleidingen op papier worden ingediend bij het gerecht en moeten zij daar alsnog worden gedigitaliseerd of op andere wijze worden verwerkt. Wanneer de griffier vervolgens voor alle zaken een oproepingsbericht moet aanmaken – eventueel nadat de procesinleiding is gescand – en dat bericht via